

ЗАКЉУЧЦИ СА VIII САВЈЕТОВАЊА НА ЈАХОРИНИ (ГРАЂАНСКОПРАВНА И УПРАВНОПРАВНА КАТЕДРА)

- Заштита државине (посједа) у праву Републике Српске – проф.др Душко Медић

Основни разлог државинске заштите је спречавање самовласне промјене фактичког стања односно одржавање јавног реда и мира.

Право на заштиту државине превасходно се остварује у посебном судском поступку, док заштита путем самопомоћи представља изузетак, који је као средство заштите оправдан али би га требало ограничити на случајеве дефанзивне самопомоћи.

У парницама због сметања државине није од утицаја право на државину, правни основ државине и савјесност држаоца.

Потребно је посебно регулисати позивање на начело *petitorium absorbet possessorium*, како се оно не би примјењивало на посредан начин.

Свако лице има право на судску заштиту по основу права на државину.

- Учешће нотара у оставинском поступку у праву ентитета у БиХ *de lege lata* и *de lege ferenda* – Проф. Др Мелиха Повлакић

Нити у једном дијелу БиХ не користе се могућности преноса појединих радњи из ванпарничне области на notare, што је прописано законима о нотарима. Закон о ванпарничном поступку Републике Српске предвиђа могућност вођења оставинског поступка од стране нотара, но одредбе о том нису погодне за повјеравање оставинског поступка нотарима нити за растерећење судова, тако да се, дијелом и због неадекватне законске регулативе ова могућност у пракси уопште не користи.

Закон о ванпарничном поступку РС није искористио све могућности јер је нотар могао бити укључен и у друге ванпарничне поступке који регулишу имовинске односе, а могућност повјеравања оставинског поступка нотарима не би требала да зависи од воље учесника и дискреционе оцјене суда, те о томе треба водити рачуна *de lege ferenda* у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту БиХ.

Пренос одређених ванпарничних ствари на нотаре би могао значајно допринијети растерећењу судова , што је један од најзначајнијих циљева реформе правосуђа.

● *Може ли се паулијанском тужбом побијати судска одлука о диоби заједничке имовине брачних супружника – Проф. Др Станка Стјепановић*

Судска пракса још није учврстила своје ставове у погледу законских услова за подизање ове тужбе.

Сам законски термин побијање дужникових правних радњи је неадекватан, те би било правилније да се у нови ЗОО Републике Српске унесе назив опозивање дужникових правних послова.

У току поступка, основно питање треба бити да ли је дошло до инсолвентности дужника, што повјерилац мора доказати рјешењем из извршног поступка који је обустављен због тога што дужник нема имовину из које би се намирило доспјело потраживање повјериоца.

Када је ријеч о парницама о диоби заједничке имовине или други начини диобе и могућност њиховог побијања паулијанском тужбом, нужно је одредити шта чини посебну, а шта заједничку имовину супружника, водећи рачуна и о могућности злоупотребе како дужника, тако и повјериоца.

● *Прилог расправи о опасним стварима и дјелатностима – Др сц. Слободан Станишић*

С обзиром на флексибилност појмова „опасна ствар“ и „опасна дјелатност“, остављено је судској пракси да у сваком конкретном случају изводи закључак о томе ради ли се о опасној ствари односно дјелатности, што отвара велики простор за креативно и сврсисходно просуђивање сваког конкретног случаја одговорности за штету али истовремено даје и могућност за неприхватљива екстензивна тумачења наведених појмова, која могу довести до правне несигурности. Из тог разлога, у законски текст постојећег ЗОО-а, би требало унијети прецизније и садржајније дефиниције опасне ствари и опасне дјелатности, те извршити њихову међусобну дистинкцију.

● Примјена страног мјеродавног права у пракси судова у Босни и Херцеговини:Актуелни проблеми – Др сц. Јасмина Алиходжић, доцент

Када је ријеч о уређењу приватноправних односа са страним елементом, треба имати у виду да је у Босни и Херцеговини на снази значајан број међународних и унутрашњих правних извора, при чему је у смислу примјене конкретног материјалног (страног или домаћег) права, нужно поштовати њихову хијерархију. Претходно је посебно битно због чињенице да ЗМПП (члан 3.) одређује свој супсидијарни значај ако су приватноправни односи са међународним елементом регулисани другим законом или међународним уговором. Без обзира на то који од правних извора међународног приватног права треба примијенити у конкретном случају, битно је нагласити да су колизионе норме садржане у њима, императивне природе, те да су их органи примјене дужни примијенити *ex officio*. Како се страног право код нас посматра као право, а не као чињеница, то је терет доказивања садржине страног права на суду, а не на странкама. Због врло честих потешкоћа код утврђивања садржине страног права, па и ситуација када процес утврђивања садржине страног права траје веома дуго, вриједило би прихватити рјешење о нормирању супсидијарне могућности примјене *lex fori* или другог права са којим је случај ближе везан, за шта је нужна законска интервенција.

С друге стране, непримјењивање или погрешна примјена страног материјалног права, у ситуацији када домаћа колизиона норма (која је императивног карактера) упути на то страног право, повлачи могућност улагања како редовних, тако и ванредних правних лијекова, једнако као и у случају погрешне примјене домаћег материјалног права.

● Накнада штете у поступцима заштите околиша – Миралем Поробић, адвокат

Нажалост, и кроз област заштите животне средине, види се да поједине земље имају привилегован положај, те да нема обавезујућих прописа који би се активно примјењивали на све земље. Ипак, јачањем свијести о катастрофалним посљедицама небриге о заштити животне средине, овој области, посвећује се све више пажње.

Сигурно је да активно укључивање правосудних органа благовременим доношењем судских одлука, може поспјешити и побољшати однос према нашој животној средини. Међутим, уколико се не посвети дужна пажња и едукацији становништва, те повећавању њихове улоге у претходним поступцима код доношења одлука, ни правосудни органи неће моћи ништа самостално учинити.

- *Стварне служности у урбаним срединама – мр Мирослав Прерад, адвокат*

Недостатак квалитетних урбанистичких планова је довео у питање многа сусједовна права, која су у великом броју морала бити ријешена као служности. При томе, максимално је изражена правна несигурност власника послужних добара. Изражен утицај тзв. грађевинских лобија је толико моћан да се понекад свјесно крше све законитости и стандарди градње за неко урбано подручје. Приједлог да се не допушта почетак градње прије но што инвеститор и извођач добију правоснажна рјешења за почетак градње, чини се једним од полазних корака ка претходном уређивању односа међу послужним и повласним некретнинама. При томе би локална заједница требало да паралелно приступи изради катастра водовода, канализације и електроводова за конкретно урбано подручје, а у складу са актуелним регулационим планом.

- *Пресуда без одржавања расправе – др Гордана Станковић*

Пресуда без расправе је процесни институт који је претрпио еволутивне промене у некадашњем југословенском и српском процесном законодавству. Ова врста пресуде, која је била предвиђена као институт само једног посебног парничног поступка, постала је институт опште парничне процедуре и свих посебних поступака у којима важи расправни принцип. Правнополитички разлози који су диктирали њено нормативно уобличавање, мијењали су се током времена, тако да је њено постојање у савременом процесном праву Републике Српске мотивисано искључиво разлозима ефикасности иако је, због укупних и осталих законских рјешења, али и због уобичајеног процесног понашања странака у поступку, њен практични значај релативизиран.

- *Декларативна тужба – проф. др Ранка Рачић*

Потребу за реформисањем процесноправног института, какав је декларативна тужба, наметнула је управо пракса. Законодавац је сада, само ускладио норме процесног права са потребама заштите права и правних интереса грађана. Наиме, према одредбама Закона о измјенама и допунама ЗПП-а, тужилац може подићи тужбу за утврђивање повреде права личности, без обзира на то да ли је постављен захтјев за накнаду штете или други захтјев, у складу са посебним законом. Но, постојање правног интереса за подизање декларативне тужбе, тужилац мора доказати пред судом. У

супротног ће суд, пазећи на ову процесну претпоставку по службеној дужности, изјављену декларативну тужбу одбацити као недопуштену. Изузетно, ако је законодавац посебним прописом предвидио да се декларативна тужба може подићи, тужилац није дужан да доказује постојање правног интереса за пружање правне заштите јер је правни интерес законом предвиђен.

- Неке карактеристике нормативног уређења управног спора у БиХ и успостава управних судова из перспективе судије – Златко Куленовић, судија

У БиХ егзистирају четири закона о управним споровима, чији садржај упућује да су кључне процесне одредбе – о саставу суда, начину одлучивања, начину учешћа странака у поступку и систему правних лијекова – различито прописане. Из овог слиједи да законодавство управног спора не слиједи суштинске захтјеве Конвенције из којег разлога је неопходно, што прије, покренути процес измјене и уједно хармонизације свих ЗУС-ова у БиХ. Такођер, треба се размотрити могућност и потреба, како са стручног тако и са економског аспекта, успостављања засебног управног судства у БиХ.

- О три питања из упавносудске праксе у Босни и Херцеговини – проф. др Милан Благојевић

Када је ријеч о коначности управног акта, неопходно је омогућити управним органима да они најприје дефинитивно одлуче у свакој појединачној управној ствари, чиме се једино омогућује да управни акт постане коначан у правом смислу те ријечи. То се омогућује таквим поимањем коначности управног акта према којем она постоји тек када предметна управна ствар буде мериторно ријешена од стране надлежног управног органа, а чиме се омогућује и досљедна примјена уставног начела о подјели власти. У домаћој судској пракси постоје различита схватања правоснажности пресуде у управном спору, као услова за њено ванредно преиспитивање, при чему је правилније схватање према којем се тек по наступању материјалне правоснажности пресуде, стичу услови за изјављивање захтјева за њено ванредно преиспитивање у управном спору. Такођер, велики проблем представља то што управни органи у пракси често дезавуишу начело о обавезности пресуде у управном спору из којег разлога је, као и из горе наведених, те других, разлога неопходно извршити реформу управног спора код нас. У темеље те реформе би требала бити уграђена четири кардинална начела и то: начело потпуности уређивања

управног спора, начело двостепеног управног судовања, начело обавезне усмене расправе и начело управног спора пуне јурисдикције као основне врсте управног спора.